

У Польщі кризи нема?

Володимир БОЙКО, Чернігів. Ігор ЛЮБАШЕНКО, Варшава

Польща уникає наслідків світової фінансової кризи, її вплив на економіку країни є мінімальним — так ледь не в один голос стверджували представники міністерств економіки, сільського господарства та розвитку села, науки і вищої освіти, канцелярії уряду, місцевої влади, з якими пощастило зустрітися під час нещодавньої поїздки до нашої західної сусідки. Організована вона була в рамках проекту польсько-української фундації співпраці ПАУСІ для центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів місцевої влади та викладачів вищих навчальних закладів з десяти різних регіонів України.

Наведене твердження відверто дивувало. Навіть з першого погляду кидалась у вічі одна з ознак кризи — рекламні площі заповнили оголошення про шалено високі ставки депозитів — між 8% та 10% (переважно пропонується 8,5%). Ідеться не про українські показники, до того ж ніхто не здогадався заморозити передчасну видачу депозитів вкладникам, але ж ми побачили явну ознаку фінансової лихоманки. Як з'ясувалося, майже зникла реклама кредитів, ще недавно дуже популярна, а рух коштів у банківській сфері, на думку польських фахівців, помітно уповільнився. Взяти кредити стало значно складніше, ніж рік тому, — банки загострили критерії. Втім — можливо, кредити стануть безпечнішими.

Ще один ймовірний прояв кризи — якраз в ті дні Сейм доволі бурхливо розглядав урядовий законопроект, сенс якого — скорочення чисельності тих, хто має право достроково виходити на пенсію (стосується більшості вчителів, залізничників, журналістів). Явна спроба оптимізації витрат бюджетних коштів, яка тут же наразилася на гостру дискусію серед політиків та всієї спільноти.

Теоретично Польща як країна Європейського Союзу мала б постраждати більше, ніж Україна. Що станеться завтра — побачимо, але поки що все відбувається якраз із точністю до навпаки. Розвиток польської економіки дещо сповільнюється, але залишається чи не найвищим у ЄС. Очікується зростання рівня безробіття — головним чином завдяки тим, хто повертається з Заходу (власне, через кризу). Будівництво, так само й інші ключові галузі економіки, поки що працює без серйозних зривів. Водночас більшість концернів значно втратили вартість, а будівельники мають проблеми із завершенням розпочатих інвестицій через ускладнення з кредитами. Значно зменшився попит на нерухомість. Експерти твердять, що Польща уникає більших проблем завдяки тому, що сфера банківських послуг не розвинена так, як у США чи Західній Європі.

Незважаючи на наведені факти наші співрозмовники з міністерств вперто наполягали — кризи в Польщі нема. Як на мене, це певний психологічний момент, спрямований на утримання стабільності в державі. Якщо сто разів поспіль повторити одну й ту саму тезу, то, незалежно від ступеня правдивості,

за деякий час її почнуть сприймати як аксіому. Опозиція твердить: ні, криза є (або вже стукає у двері), а дії уряду неадекватні.

Можливо, вона й права, а питання таким чином певною мірою заполітизоване. Справа в масштабах — наскільки. В Польщі склалися непрості відносини на верхніх щаблях влади, але чомусь ніхто не дозволяє відверто використовувати небезпечну для держави риторику для нагнітання істерії з метою політичної боротьби, а згадки про подібне в Україні викликають ввічливі та сумні посмішки польських достойників.

Виникає питання: навіщо в українських реаліях бомбувати жахами власних громадян, ризикуючи наразитись на цілком прогнозовану панічну реакцію? Чи не краще знизити тон полеміки, перевівши її переважно у професійну сферу, а не публічних заяв, які не є інструментом вирішення таких проблем?

№210, середа, 19 листопада 2008